

Oponentský posudek disertační práce

Student: **Mgr. Martin Grobár** (KHV PdF, Univerzita Karlova, Praha)

Studijní program a obor: Pedagogika, Hudební teorie a pedagogika

Název práce: ***Rozvoj tvořivosti žáka základní školy prostřednictvím notačního programu***

Školitel: Doc. PaedDr. Hana Váňová, CSc. (KHV PdF, Univerzita Karlova, Praha)

Oponent: Doc. PhDr. Marek Sedláček, Ph.D. (KHV PdF, Masarykova univerzita, Brno)

Výsledky a struktura práce:

Téma disertační práce Mgr. Martina Grobára je velmi aktuální vzhledem k neustálému vývoji hudebních technologií a s nimi souvisejících hudebně výchovných aplikací. Pro současného učitele hudební výchovy je nutností se s touto technologií dostatečně obeznámit a vhodně využívat ve výchovně vzdělávacím procesu. Je sympatické, že se autor věnuje tomuto tématu – jak sám v úvodu své práce konstatuje, odborné literatury, která by učiteli byla metodicky nápomocna, je stále poskrovnu. Cílem práce bylo ověření, zda „*notační software žáky motivuje k hudební tvorbě*“ nebo „*notační program rozvíjí hudebnost žáka a umožňuje žákovu realizaci*“ (s. 8).

Disertační práce obsahuje část teoretickou a výzkumnou. Je rozdělena do 10 kapitol, které ne zcela standardně v číslování zahrnují i úvod, závěr, seznamy a přílohy. Teoretická část vhodně začíná vymezením terminologie, klasifikací hudebních technologií, které lze využít v procesu hudební výchovy k rozvoji tvořivosti, hudební kreativity žáků. Samostatná kapitola je zde věnována využití notačního programu v hudební výchově na 2. stupni ZŠ. Následuje podrobnější studie k teorii a výzkumu hudební tvořivosti, obecné psychologie kreativity včetně hudební, psychologii hudební notace. Autor v teoretické části postupuje logicky, systematicky, výsledkem jsou solidní přehledové studie čerpající ze zahraniční i domácí odborné literatury, které jsou velmi vhodně autorem doplněny o vlastní postřehy, zkušenosti a metodické náměty v oddílech věnovaných využití v pedagogické praxi. Pouze zde překvapí občasný odkaz na zdroj Wikipedie, kde by se autor mohl opřít o serióznější odbornou literaturu (historie syntezátoru, s. 11; DAW, s. 13). Vedle řady správných a zajímavých postřehů lze s některými názory polemizovat: např. v čem autor konkrétně spatřuje hudební tvořivost při práci s DJ technologií (s. 9), problém originality – kdo má právo prohlásit dílo za originální, žák jako tvůrce jistě nikoli (s. 42), problém kreativity u tzv. remixů (s. 45), resp. co lze v hudební tvorbě chápat jako projev kreativity a co nikoli. Např. úspěšný DJ může být teoreticky pouze zdatný technik, který o hudebním komponování nemusí vědět vůbec nic. Dalším problémem se může jevit samotný pojem kompozice (v tradičním slova smyslu vs. komponování bez pravidel).

Výzkumná část je po metodologické stránce provedena velmi seriózně včetně sestavení anamnestického dotazníku, skupinového a individuálního testu hudebnosti vzhledem ke zkoumané oblasti (testové úkoly jsou podrobně popsány v textu a obsaženy ve formě

videozáznamu na DVD příloze). Testování byli žáci 6. tříd na dvou ZŠ v České republice (Rájec-Jestřebí a Blansko), celkem 82 respondentů. Přestože se vyskytly při realizaci výzkumu problémy (např. některé technické problémy; nízký počet respondentů při závěrečném individuálním testování: 38 z původního celkového počtu 82 žáků) a ve výsledku nebylo možné generalizovat výsledky, výzkum má svou výpovědní hodnotu a poskytuje množství podnětů pro pedagogickou praxi. Zejména výčet získaných poznatků na s. 99-100 může být pro hudebního pedagoga inspirující, i když některé jsou velmi diskutabilní: např. „U zpěvu vycházet ze stylové podjatosti žáků a u poslechu zapojovat zajímavé skladby současné populární hudby, kterou preferuje mladá generace“, „Je nutné zajistit návrat ke zpěvu i poslechu lidové i folkové hudby a jako vhodný materiál lze použít hudební díla upravená do více hudebních stylů s přesahem do komerční užitkové hudby.“ nebo „vybrané písně ve stávajících učebnicích (Charalambidis) hudební výchovy jsou pro vokální činnosti nevhodné, protože neodpovídají očekávání žáků.“ (s. 99). Zdůrazňuji, že je třeba přistupovat velmi opatrně a citlivě k úpravám a také k přizpůsobování poslechového repertoáru v hodinách hudební výchovy vkusu žáků. Zkušenosti jsou spíše takové, že se žáci z komerční úpravy velmi obtížně obrátí k originálu. Hudební výchova by měla žákům hudební obzor rozšiřovat a nikoli přizpůsobováním de facto zužovat, má-li zůstat výchovou.

Velmi pozitivně hodnotím spolupráci na autorském projektu Sluchohry.cz jako interaktivní webová e-learningová aplikace pro podporu hudební nauky na ZŠ (s. 137-151), který obsahuje integrované evaluační a statistické nástroje, herní formu s motivačním potenciálem a byl vyvíjen na základě výsledků autorova zde prezentovaného výzkumu. Spolupracuje autor i nadále na vývoji této aplikace? Inspirující jsou rovněž autorovy metodické návody pro práci v MuseScore v přílohách 8 a 9 (s. XX-XXIV), pouze upozorňuji na nesrovnalost ohledně „tónového prostoru“, v textu se hovoří o tónu F, podle notového zápisu (předznamenání) jde o FIS (s. XXI-XXII).

Jazyková a grafická úroveň:

Jazyková korektura byla provedena pečlivě, text obsahuje minimální procento tiskových a gramatických chyb. Pouze v odkazech na použitou literaturu je třeba upozornit na chybu ve jménech, správně Jurčíková namísto chybného Juříčková (s. 24, 26) a Prudíková namísto chybného Průdíková (s. 26). Vyskytuje se občasná nedůslednost ve zvýrazňování jmen autorů tučným písmem a používání zkratk s. a str. (s. 36). U grafů a znázornění ve výzkumné části by bylo přehlednější uvádět současně vedle relativní i absolutní četnost.

Připomínky a náměty k diskusi:

Závěrem se nabízí otázka, zda zúžení tématu široké oblasti výukového softwaru na notační počítačový program MuseScore a testování žáků 6. tříd bylo šťastnou volbou. MuseScore primárně není určen pro přímou výuku, jak ostatně autor sám naznačuje na s. 25, slouží jako nástroj pro zápis kompozice a spíše jako pomůcka pro učitele (pro přípravu pracovních listů, názorné demonstrace notových ukázek). Proč ze všech hudebně výchovných počítačových aplikací se autor práce omezil právě na tento software? V dnešní době existuje velký potenciál především v nepřeberném množství mobilních a tabletových aplikací, které jsou uživatelům k dispozici také zdarma nebo za zanedbatelný poplatek a jsou lépe využitelné k výuce

hudební výchovy a domácí přípravě žáků než funkčně omezené a z uživatelského hlediska často složité notační programy (srov. výsledky výzkumu, které nepotvrdily „dostatečnou motivaci žáků pro progresivní dynamiku rozvoje hudebně kreativních schopností“, s. 133). Má doktorand o těchto aplikacích přehled? Ve své práci o nich zařadil pouze obecnou zmínku na s. 30. V každém případě se pro účely praktického komponování jeví vhodnějším software typu DAW, který obsahuje požadovanou editaci notového zápisu s množstvím praktických funkcí a přehlednějším grafickým prostředím. Navíc umožňuje i intuitivní komponování (bez zběhlosti v notografii a hudební teorii), tedy pro skladatele-začátečníky. Nicméně, tyto programy jsou však většinou placené a spíše se hodí pro mimoškolní činnost (kroužek hudební kompozice) než pro práci se žáky v kolektivní výuce hudební výchovy, ale to platí i o notačním programu typu MuseScore.

K souboru zkoumaných respondentů, domnívám se, že pokud by doktorand zkoumal žáky vyšších ročníků, např. 9. třídy, jako výstupního ročníku základní školy, výsledky by byly jiné z důvodu větších zkušeností žáků s hudební teorií, poslechem a dalšími faktory pokročilé hudební výchovy. Domnívám se, že žáci 6. tříd obecně nejsou na práci s notačním softwarem na požadované kvalitativní úrovni dostatečně připraveni (může být námětem k diskusi při obhajobě).

Závěry:

- 1. Autor ve své disertační práci prokázal schopnost samostatné odborné a tvůrčí práce v daném oboru.**
- 2. Disertační práce obsahově i formálně s rozsahem 163 stran + 31 stran příloh splňuje požadavky standardně kladené na disertace v daném oboru.**
- 3. Disertační práci Mgr. Martina Grobára doporučuji k obhajobě, disertace splňuje podmínky kladené na tato řízení.**

V Brně 22. 8. 2016

Doc. PhDr. Marek Sedláček, Ph.D.

oponent